

Landskap: Småland Upptecknat av: Jenny Samuelson
 Härad: Skivevall Adress: Knuttrögård gård
 Socken: Gät Berättat av: mig själv
 Uppteckningsår: 1940 Född år 1880 i Kollevik

Lunds Universitets Folkminnesarkiv
 Lund

Mätning vid sjukdom.

Här på orten har det varit brukligt och det är bekant bland de gamla om mätning vid sjukdom, för mig är det väl bekant både med mätning stöjning med bly i vatten, och skjutning med krut vid sjukdom, ty i mitt hem var det, det rätta botemedlet nästan vid alla sjukdomar, ty det sades att d' ha de "rakt ut på nån ting". Dessa procedurer fick jag som barn genomgå när jag blev sjuk, min farfar var mycket kunnig i det, han var född i Gät 1841, och hette Ewa Sophia Carlsson född Lödes föter

ACC. N:R. N. 6565: 2.

Landskap: Småland Upptecknat av: Jenny Danielson
 Härad: Trinnevald Adress: Knutsgård gård
 Socken: Jät Berättat av: min syster
 Uppteckningsår: 1940 Född år 1880 i Tralpsvik

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

död på Träläklinge i Tralpsvik den 22 april
 år 1902. Hon hade lärt det av sin fader Carl
 Magnus Söder han var född i Bergunda år 1818
 och dog på Träläklinge i april år 1892. Han var
 knekt här i gård och bodde här sin mesta
 tid, både han och foster blev heintade till
 andra hem för att bota dem som var sjuk.
 Mätning vid sjukdom, skulle avse sjukdo-
 mens art, innan mätningen började sade
 den som skulle mäta, jag mäta för trolla-
 maskott, ä vella maskott a all slags djävulskap
 som far i loften, därmed skulle det onda
 försvinna och sjukdomen botas, när di' blev

forts

Skriv endast på denna sida!

3

ACC. N°. 6565: 3.

Landskap: Småland
 Härad: Trimevald
 Socken: Jät
 Uppteckningsår: 1940

Upptecknat av: Jenny Danielson
 Adress: Truttagård gård
 Berättat av: mig själv
 Född år: 1880 i Tralpsvik

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

sjuka så sådes det att di hade "rakt på
 nån ting". För vilka sjukdomar mätning använ-
 des, för illamående, yrsningar, kräkningar,
 huvudvärk, möjligen för värk i bröstet och
 magen, men då skulle det vara bättre att stöpa
 bly i vatten eller skjuta kret i ett nyckelhål.
 Hur mätningen tillgick. Den sjuke fick sträcka
 ut vänstra armen och hålla den rickligt styra,
 den som mätte satte sin tumme på den sjuk-
 kes långfinger, och sin långfinger på den sjuk-
 kes hand, sen flyttades tummen fram till
 långfingret och hölls fast där sen flyttades
 långfingret, och tummen efter utåt hela armen
 Det brukade bli fyra eller fem flyttningar. forts

Skriv endast på denna sida!

4

ACC. N:R. No. 6565:4.

Landskap: Småland Upptecknat av: Jenny Davidsson
 Härad: Trinnervad Adress: Smutsågård gård
 Socken: Gäst Berättat av: min syster
 Uppteckningsår: 1940 Född år 1880 i Bealpsvik

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

allt efter armens längd, när det sen var mätt
 upp till armbålen skulle den som mätte
 hålla ihop tummen och långfingret så det bildade ett hål, den som mätte höll det hålet
 framför den sjukas mun, och sade ja mätte
 på trollspaskott, å vettaspaskott, å all slags
 djävulskap som far i loften, sen skulle den ja-
 ke sprutta tre gånger igenom det hålet, tummen
 och långfingret och säga "tvi tvi tvi". Detta uppre-
 grades tre gånger. Den som mätte gav akt på
 om mätningen slutade längre eller kortare
 från armen, därav kunde de se varifrån sjuk-
 damen var kommen från loften, från jorden
 eller från vattnet, och vilket som var tätast
 sorts

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

No. 6565:5

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Jenny Danielsson

Härad:

Kinnared

Adress:

Knutsgård gård

Socken:

Gät

Berättat av:

mig sjuka

Uppteckningsår:

1940

Född år

1880 i Trallsvik

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

att bota. Denna mätning skulle ske tre gånger, och den sjuka skulle även spotta igenom handen tre gånger. Sedan skulle den som måtte avgöra varifrån sjukdomen kommit prassade mätningen så den kommit på armen alla tre gångerna så var sjukdomen kommen från vattnet. Ifrån mätningen längre upp så var den kommen från luften. Ifrån den längre ner på armen så var den kommen från jorden. Det var tröttsamt att och det var värst att bota. Den sjuka fick ligga till sängs i tre dygn, och hjälpte ej det så fick di taga till stöppning och skjering.

Skriv endast på denna sida!

forts

6

ACC. N:R.

M. 6565:6.

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Jenny Samuelson

Härad:

Kinnared

Adress:

Kinnared gård

Socken:

Gård

Berättat av:

Mig själv

Uppteckningsår:

1940

Född år

1880 i Trallsvik

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Di mätte även med träd men det skulle ej hava så god verkan, till det använde pastor vanlig "sytrao tvennatrao" (samma träd spans av tagar mycket fin och jämn sen tvinnades det ihop två trädar) därav namnet "tvennatrao" den användes till att sy allt hems med för hand. Träden skulle vara en beständ längd på den knöts det nio knuter sen mättes armen med den. Den som mätte vände sig från den sjuke för varje gång armen mättes och läste en tytt formel sen slogs det en ögla på träden och den sjuke skulle spatta igenom den tre gånger, detta upprepades tre gånger sen var det avslutat

forts

ACC. NR.

N. 6565: 7.

Landskap: Småland

Upptecknat av: Jenny Danielsson

Härad: Frimewald

Adress: Snuttagård gård

Socken: Gät

Berättat av: mig själv

Uppteckningsår: 1940

Född år 1880 i Kallviks

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

att träden skall vara spennen på bestämd tid och av bestämd person har jag inte hört, men när pastor mätte med en tråd så kartade hon den på elden och brände upp den. Mätningen skedde ej på bestämd dag, den skedde när sjukdomen kom, men ville ej sjukdomen ge med sig så mätte di i ny och ne och i prim, "prim i själva ombytet på ny och ne". Mätning kunde ske tre gånger men inte mer. Om det troddes var riktigt "trollspaskat" så kartades det primmer över den sjuke. Den sjuke ligger i sin säng. Man har visst stycken öppnar di skall vara skalada och tagna från en väg

forts

Skriv endast på denna sida!

8

ACC. NR. M. 6565:8.

Landskap: Småland Upptecknat av: Jenny Danielson
 Härad: Trännevald Adress: Tenetsgård gård
 Socken: Jät Berättat av: min syster
 Uppteckningsår: 1940 Född år 1880 i Trälpsvik

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

där alltid hänger över vägen, och där ett liktåg
 gått fram under trädets grenar. Med varje pinne
 göres kos över den sjukas huvud under det man
 säger: jag skjuter! jag skjuter! jag skjuter! Den
 sjuke frågar: Vad skjuter du för? Hon svarar:
 Jag skjuter bort trohansskottet! Allt göres
 lika vid varje pinne. Så fort man är på
 sig med en pinne kastas den var som helst
 i rummet, dock så att när alla nio pinnarna
 äro kastade ha de kommit i alla väderströk-
 en. Pinnarna skulle ligga så tills solen gått ner.
 Här i Jät bodde en kvinna i nästa hus
 här intill hon hette Tilda och hennes man

foto

9

ACC. N:R No 6565:9.

Landskap: Småland Upptecknat av: Jenny Samuelson
 Härad: Trimmared Adress: Tenetsgårds gät
 Socken: Jät Berättat av: min syster
 Uppteckningsår: 1940 Född år 1880 i Bolesvik

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

hette Johan Bengtsson, därför kallades hon av alla för Bengts-tildan. Hon hade ett stort verksamhetsfält, folk från socknarna runt om här besökte henne, hon utförde allt i de botemedel som jag förut skrivit om, hon botade även "skrävan" engelska sjuken hos barn, hon botade även gulsjukan hos stora och små. Men allt som har hon botat för de sjukdomarna, och stapp det, det gjorde hon, hon botade "kvarren" och vrickningar, hon satte iglar på folk för värk i kroppen, hon anlätades även som barnmorska. Hon kunde se och veta när ett dödsfall inträffade, och det slog verkligen in som hon sade det har jag fått

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland Upptecknat av: Jenny Danielson
 Härad: Frinneråld Adress: Penstgård Jät
 Socken: Jät Berättat av: mig själv
 Uppteckningsår: 1940 Född år 1880 i Halpsvik

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sjuka sett före på. När hon var född vet jag inte men hon var född på Nytorpet under Lidhems gård i Väckelsångs socken, hon dog här på ålderdomshemmet men jag minns g' riktigt året, när jag träffar hennes son skall jag taga reda på det, det är nog en tio år sen. Som folk talar om så har hon lärt det av sin mor Stava på Nytorpet, det fanns en och annan kuring och gubbe för i tiden som kunde bota sjukdomer, men nu är de borta, i min barndom fick jag se och hära på mycket i den vägen.

Jät i juni 1940

Jenny Danielson.

Skriv endast på denna sida!